

Joanna Kizielewicz
Ilona Urbanyi-Popiołek

Rynek usług morskiej żeglugi wycieczkowej

Recenzenci

prof. dr hab. Elżbieta Zaloga
dr hab. Hanna Klimek, prof. UG

Wydawca

Magdalena Ścibor

Koordynator produkcji

Mariola Iwona Keppel

Projekt okładki i stron tytułowych

Przemysław Spiechowski

Zdjęcie na okładce

Konrad Rudnicki

Skład

Poligrafia Komputerowa i Programowanie

Krzysztof Świstak

Publikacja wydana przy wsparciu finansowym:

J.M. Rektora Akademii Morskiej w Gdyni Prof. dr hab. Piotra Jędrzejowicza

Dziekana Wydziału Przedsiębiorczości i Towaroznawstwa Akademii Morskiej w Gdyni

Prof. dr hab. inż. Piotra Przybyłowskiego

Zarządu Morskiego Portu Gdynia S. A.

Stena Line Polska Sp. z o. o.

Morskiej Agencji Gdynia Sp. z o. o.

Żegluga Bydgoskiej Sp. z o. o.

Kujawsko-Pomorskiego Stowarzyszenia Przewoźników Międzynarodowych

Wszystkim Państwu Autorki pragnę wyrazić serdeczne podziękowania.

Copyright © by Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2015.

ISBN:978-83-01-18098-0

Wydawnictwo Naukowe PWN SA

tel. 22 69 54 321; faks 22 69 54 288

infolinia 801 33 33 88

e-mail: pwn@pwn.com.pl

www.pwn.pl

Druk i oprawa: OSDW Azymut Sp. z o.o.

Spis treści

Wprowadzenie	7
ROZDZIAŁ 1. MORSKA ŻEGLUGA WYCIECZKOWA W ROZWAŻANIACH TEORETYCZNYCH	9
1.1. Pojęcie i istota morskiej żeglugi wycieczkowej (<i>Joanna Kizielewicz, Ilona Urbanyi-Popiołek</i>)	9
1.2. Klasyfikacja morskiej żeglugi wycieczkowej (<i>Joanna Kizielewicz</i>).....	12
1.3. Rys historyczny rozwoju morskiej żeglugi wycieczkowej.....	19
1.3.1. Rozwój turystyki statkami wycieczkowymi (<i>Joanna Kizielewicz</i>)	19
1.3.2. Rozwój turystyki promowej (<i>Ilona Urbanyi-Popiołek</i>).....	32
1.4. Motywy podejmowania morskich podróży wycieczkowych.....	44
1.4.1. Motywy morskich podróży statkami wycieczkowymi (<i>Joanna Kizielewicz</i>)	44
1.4.2. Motywy turystycznych podróży promami (<i>Ilona Urbanyi-Popiołek</i>).....	52
ROZDZIAŁ II. ŻEGLUGA MORSKA STATKAMI WYCIECZKOWYMI (<i>Joanna Kizielewicz</i>)	59
2.1. Morskie destynacje turystyczne.....	59
2.2. Morskie terminale pasażerskie – <i>studia przypadków</i>	74
2.3. Organizatorzy żeglugi morskiej statkami wycieczkowymi – <i>studia przypadków</i>	82
2.4. Oferta armatorów morskich linii wycieczkowych – <i>studia przypadków</i>	90
2.4.1. Zakres usług oferowanych pasażerom morskich statków wycieczkowych.....	90
2.4.2. Trasy morskich rejsów wycieczkowych	100
ROZDZIAŁ III. WYBRANE EKONOMICZNE ASPEKTY FUNKCJONOWANIA RYNKU USŁUG MORSKIEJ ŻEGLUGI WYCIECZKOWEJ (<i>Joanna Kizielewicz</i>).....	107
3.1. Struktura przewozów morskimi statkami wycieczkowymi.....	107
3.2. Koszty armatorów statków wycieczkowych.....	113
3.3. Zatrudnienie na morskich statkach wycieczkowych	117
3.4. Wydatki pasażerów statków wycieczkowych.....	122
ROZDZIAŁ IV. MORSKA ŻEGLUGA WYCIECZKOWA NA PROMACH PASAŻERSKICH (<i>Ilona Urbanyi-Popiołek</i>).....	126
4.1. Morskie połączenia promowe o charakterze turystycznym.....	126
4.2. Pasażerskie terminale promowe – <i>studia przypadków</i>	134
4.3. Organizatorzy turystyki promowej – <i>studia przypadków</i>	143
4.4. Oferta armatorów linii promowych na rynku turystycznym – <i>studia przypadków</i>	158

ROZDZIAŁ V. WYBRANE EKONOMICZNE ASPEKTY FUNKCJONOWANIA RYNKU USŁUG TURYSTYKI PROMOWEJ	
(<i>Iłona Urbanyi-Popiołek</i>).....	166
5.1. Struktura rynku przewozów promowych o charakterze turystycznym	166
5.2. Koszty armatorów linii promowych	182
5.3. Wydatki pasażerów linii promowych	188
ROZDZIAŁ VI. MORSKA ŻEGLUGA WYCIECZKOWA W POLSCE	192
6.1. Turystyka statkami wycieczkowymi w Polsce (<i>Joanna Kizielewicz</i>).....	192
6.2. Turystyka promowa w Polsce (<i>Iłona Urbanyi-Popiołek</i>).....	205
Bibliografia	216
Publikacje zwarte	216
Źródła internetowe	222
Spis tabel.....	225
Spis rysunków.....	228
Spis fotografii	230
Spis wykresów	232

Wprowadzenie

Morska żegluga wycieczkowa stanowi ważny i dochodowy segment rynku turystycznego. Świadczyć o tym mogą dane dotyczące liczby tworzonych miejsc pracy w regionach nadmorskich powiązanych z obsługą morskiego ruchu pasażerskiego, dochody przedsiębiorstw zaangażowanych w obsługę tego rynku, wydatki armatorów statków, pasażerów i załogi, czy w końcu wpływ tego sektora rynku na PKB regionów nadmorskich. Pasażerskie przewozy morskie realizowane są przede wszystkim na promach i statkach wycieczkowych, ale również na statkach pasażersko-towarowych, jachtach i innych jednostkach. O tym, które z tych przewozów mają charakter turystyczny decyduje wiele czynników, przede wszystkim cel podejmowanej przez pasażera podróży oraz czas jej trwania i jej niezarobkowy charakter.

Według danych Cruise Market Watch za 2013 r., na świecie eksploatowano 298 luksusowo wyposażonych morskich statków wycieczkowych, przy czym w Europie według danych *Cruise Line International Association Europe*, wykorzystywano w celach turystycznych 198 jednostek należących do 67 armatorów linii wycieczkowych¹. Wśród nich są najważniejsze linie wycieczkowe na świecie, jak np: Royal Caribbean International, Carnival, CUNARD, P&O Cruises, Norwegian Cruise Line, Holland America Line, Crystal Cruises, Princess Cruises, Celebrity Cruises oraz AIDA Cruises. Jeśli chodzi o przewozy promowe na świecie, ze względu na brak globalnych danych trudno jest jednoznacznie określić wielkość rynku przewozów promowych o charakterze wycieczkowym. Według danych Shippax w żegludze promowej zatrudnionych jest 1147 promów różnego typu. Region bałtycki uważany jest za wiodący na rynku przewozów promowych. Jest tutaj eksploatowanych ponad 120 promów morskich należących do 25 operatorów promowych². Największymi są: Tallink/Silja Line, Viking Line, Stena Line, Color Line oraz TT-Line.

Przedmiotem rozważań podjętych w publikacji jest prezentacja rynku morskiej żeglugi wycieczkowej, a w szczególności turystyki statkami wycieczkowymi i turystyki promowej oraz wskazanie ekonomicznych aspektów rozwoju tych segmentów rynku turystycznego. Przedstawiono tu między innymi genezę i tendencje w rozwoju rynku morskiej żeglugi wycieczkowej na świecie i w Europie, klasyfikację podróży morskich o charakterze turystycznym oraz zaprezentowano wiodące destynacje morskie w Europie i na świecie. Ponadto omówiono strukturę rynku usług morskich przewozów wycieczkowych i promowych. Analizie poddano również wydatki pasażerów i załóg statków w miejscach odwiedzanych oraz wpływ morskiej żeglugi wycieczkowej na rynek pracy.

¹ *The Cruise Industry, Contribution of Cruise Tourism to the Economies of Europe 2014 Edition*, Cruise Line International Association Europe, CLIA Europe, Brussels 2014, s. 5.

² *ShipPax Market 14*, Shippax, Halmstad 2014, s. 172–184.

W polskiej literaturze zauważalna jest luka, jeśli chodzi o publikacje poświęcone zagadnieniom rynku morskiej żeglugi wycieczkowej. Większość publikacji z zakresu gospodarki morskiej koncentruje się na kwestiach żeglugi towarowej, logistyki i obrotu towarowego w portach oraz poprawie dostępności do portów morskich. Zupełnie marginalnie traktowana jest turystyka morska. Z kolei w literaturze z zakresu rynku usług turystycznych, morska żegluga wycieczkowa nie doczekała się wciąż zbiorowego opracowania. Stąd też publikacja stanowić może uzupełnienie literatury z zakresu ekonomiki i organizacji transportu morskiego i turystyki morskiej.

Książka jest przeznaczona dla trzech grup odbiorców. Po pierwsze, dla studentów i wykładowców kierunków studiów o profilu turystycznym, a w szczególności w zakresie: ekonomiki turystyki, zarządzania turystyką, organizacji turystyki, turystyki morskiej i nadmorskiej oraz słuchaczy studiów podyplomowych, uczestników kursów i szkoleń z zakresu turystyki. Po drugie, książka może być źródłem wiedzy dla samorządów miast i regionów nadmorskich, o rozwiązaniach stosowanych w zakresie przygotowania regionu do recepcji dużych statków wycieczkowych i uruchamiania regularnych połączeń promowych, gdyż wskazuje przykłady dobrych praktyk oraz korzyści ekonomiczne płynące z tej aktywności usługowej dla regionu. Po trzecie, publikacja może stanowić interesującą lekturę dla pracowników przedsiębiorstw turystycznych, szczególnie organizatorów turystyki i agentów turystycznych, którzy zainteresowani są obsługą pasażerów statków wycieczkowych i promów.